

att Kosler
Restaurant
HaCarmel Vi



B'L'E'W

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

BIJ LEVEN EN WELZIJN

DREIGINGS RAPPORT 2018

*Het dreigingsniveau van de Joodse
gemeenschap in Nederland*

 +31 (0)20 4041749

 www.blew.nl

 info@blew.org



Sterke afname veiligheidsgevoel bij beperkte toename dreigingsniveau

Het dreigingsniveau voor de Joodse Gemeenschap is al enkele jaren verontrustend hoog. Een belangrijke oorzaak is de niet aflatende dreiging van jihadistisch terrorisme voor de westerse samenleving als geheel en de joodse gemeenschap in het bijzonder. In 2017 is het dreigingsniveau zoals gemeten door de Stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW) gestegen. Opmerkelijk is dat de oorzaken voor dit dreigingsniveau, die gemeten worden in de Dreigingsindex van Bij Leven en Welzijn van jaar tot jaar variëren.

In het voorliggende rapport, inmiddels de vijfde die BLEW publiceert, tonen aan dat een mondiale toename van het antisemitisme, de uiterst gewelddadige oproepen tegen joden op sociale media en de niet aflatende stroom aan verdachte handelingen rondom Joodse objecten een grimmige sfeer en daarmee een sterke afname van het veiligheidsgevoel tot gevolg hebben.

De toename van het aantal antisemitische incidenten neemt wereldwijd, maar vooral ook in West-Europa toe. Dit heeft ook als het mensen niet direct treft een grote impact op de Joodse gemeenschap. Door de toename van gevallen van vandalisme, bedreiging, intimidatie en belediging zijn mensen zich bewust van hun eigen kwetsbaarheid. Dit wordt versterkt door een zeer verontrustende beweging waarbij antizionisme en anti-Israël-geluiden inmiddels als een haast geaccepteerde vorm van antisemitisme gemeengoed zijn geworden; het gevolg is dat de kwetsbare Joodse gemeenschap zich nog kwetsbaarder voelt. Dat veroorzaakt een afnemend gevoel van veiligheid binnen de Joodse gemeenschap.

Gezien het belang van het veiligheidsgevoel in kwesties rondom beveiliging zal dit gevoel - hoewel moeilijk meetbaar en dikwijls subjectief - vanaf deze editie van ons Dreigingsrapport monitoren en duiden.

Dennis Mok
Voorzitter Stichting Bij Leven en Welzijn

Inhoudsopgave



B'LE'W

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

Voorwoord.....	2
Inleiding.....	4
Dreigingsniveau Joodse gemeenschap.....	6
Werkwijze.....	6
Niveaus uitkomst BLEW index.....	6-7
Ontwikkeling dreigingsniveau Joodse gemeenschap.....	8
Ontwikkeling openlijk antisemitisme 2013-2017.....	8
Analyse dreigingsniveau Joodse gemeenschap.....	9
Verdachte handelingen waargenomen door BLEW.....	9
Stijging antisemitische incidenten.....	9-10
Veiligheidsgevoel Joodse gemeenschap.....	10
Jihadistische dreiging Nederland.....	11
Veiligheidsmaatregelen.....	11
Conclusie.....	12
Appendix.....	13
Waarschijnlijkheid.....	13
Risico.....	14

Het dreigingsniveau voor de Joodse gemeenschap in Nederland is substantieel

De Stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW) is het adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap in Nederland. BLEW beveiligt sinds 1983 synagogen, Joodse scholen, Joodse evenementen en Joodse instellingen. Daarnaast geeft BLEW gevraagd en ongevraagd advies over de beveiliging bij evenementen, de fysieke beveiliging van gebouwen, krijgen Joodse jongeren al dan niet in verenigingsverband advies en trainingen over weerbaarheid en veiligheid en adviseert BLEW Joodse instellingen in de mediene inzake veiligheid en beveiliging. Daarnaast monitort BLEW incidenten en trends die van invloed (kunnen) zijn op de veiligheid van de Joodse gemeenschap en maakt BLEW onderdeel uit van het crisis management team van de Joodse gemeenschap.

BLEW publiceert elk jaar een Dreigingsrapport dat de dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland in kaart brengt en duidt en dat ingaat op de maatregelen die nodig zijn om de veiligheid van de Joodse gemeenschap te waarborgen. Daarnaast wordt er in dit rapport ook aandacht besteed aan het veiligheidsgevoel van de Joodse gemeenschap. Veiligheid kan alleen bekeken en gemeten worden door zowel te kijken naar objectieve als subjectieve veiligheid hierdoor kan een meting van het veiligheidsgevoel niet ontbreken.

Na een analyse van de huidige dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland wordt ingegaan op de verwachte dreiging in de komende periode. Onze analyse is gebaseerd op handelingen die zijn waargenomen door BLEW in 2017, rapporten van verschillende overheidsinstanties over de veiligheid en het dreigingsniveau in Nederland, rapporten over antisemitisme, aanslagen op Joodse en niet Joodse doelen in 2017 en de huidige beveiligingsniveau van de Joodse gemeenschap.

Het dreigingsniveau voor de Joodse gemeenschap in Nederland is substantieel. Dit houdt in dat er een grote dreiging is richting de Joodse gemeenschap. De uitkomst van onze index is dit jaar 61.5 op een schaal van 100. Dit is een stijging van 2% ten opzichte van afgelopen jaar. Het aantal waargenomen voorbereidende handelingen bij Joodse instellingen, de nadruk van verschillende jihadistische organisaties op het aanvallen van joden, de wereldwijde stijging van antisemitische incidenten, de groeiende jihadistische dreiging door de val van het kalifaat en de situatie in Israël die leidt tot bedreigingen jegens joden over de gehele wereld rechtvaardigen de conclusie dat de Joodse gemeenschap nog meer dan voorheen op zijn hoede moet zijn. Hierbij ligt ook een verantwoordelijkheid voor zowel de overheid als de samenleving om de Joodse gemeenschap te steunen en te beschermen.

Opmerkelijk is dat het aantal (gerapporteerde) antisemitische incidenten in de meeste Westerse landen significant gestegen is ten opzichte van vorig jaar. Dat geldt ook voor Nederland, waardoor de uitkomst van onze index gestegen is.

Om de weerbaarheid van de Joodse gemeenschap te vergroten is het van essentieel belang dat de overheid steunt verleent aan het beveiligen van de Joodse gemeenschap in Nederland. Zowel BLEW als de Joodse gemeenschap zijn zeer erkentelijk voor de huidige steun die zij van de overheid krijgt bij de bescherming van onder meer Joodse scholen, synagogen en Joodse instellingen. Het dreigingsniveau van de Joodse gemeenschap is de afgelopen twee jaar significant lager geweest dan de jaren daarvoor. Deze daling is in grote mate te danken aan de grotere veiligheid die dit tot gevolg heeft voor Joodse gemeenschappen. Dit toont het effect aan van de aanwezigheid van de lokale politie en de Koninklijke Marechaussee; BLEW zet dan ook net als vorig jaar in op een nog intensievere en productievere samenwerking in de toekomst.

Dreigingsniveau Joodse gemeenschap

Werkwijze

De 'BLEW-Index' is door BLEW ontwikkeld om het dreigingsniveau voor de Joodse gemeenschap kwantitatief te kunnen duiden. De index bestaat uit vijf factoren die de waarschijnlijkheid van een aanslag op de Joodse gemeenschap in Nederland bepalen en vijf factoren die het risico daarvan bepalen.

De gehanteerde formule is: **Dreiging = Waarschijnlijkheid + Risico**

De factoren zijn gebaseerd op het aantal incidenten die BLEW heeft waargenomen in het afgelopen jaar, op het aantal antisemitische incidenten van het afgelopen jaar zoals gemeten door het CIDI en op recente ontwikkelingen in wereldwijde terreur en antisemitisme. Hierbij wordt voornamelijk gebruik gemaakt van bevestigde, openbare informatie.

De uitkomst op een schaal van 0 tot 100 is een indicatie van de huidige dreiging. Afgezet tegen voorgaande jaren geeft dit de ontwikkeling van het dreigingsniveau weer. Het dreigingsniveau en de trend ten opzichte van de voorgaande jaren, wordt vervolgens in de context van relevante ontwikkelingen binnen en buiten Nederland geplaatst. Op basis van het dreigingsniveau zoals gedefinieerd in de index en analyse van de nationale context wordt een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Niveaus uitkomst BLEW index

De waarschijnlijkheid en het risiconiveau worden gekwantificeerd op een schaal van 0 tot 50 waarna deze scores bij elkaar worden opgeteld tot een totaalscore van 0 tot 100. De uitkomst van de score geeft een het dreigingsniveau weer (zie onderstaand tabel).

Score	DREIGINGSNIVEAU
00 - 30	Wit / minimaal
30 - 50	Geel / beperkt
50 - 70	Oranje / substantieel
70 - 100	Rood / kritiek

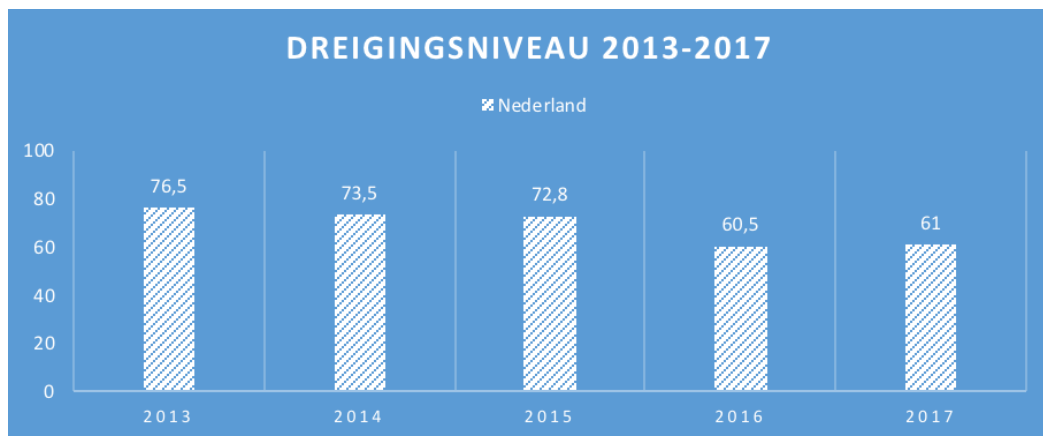
Aan de hand van de tien factoren die hieronder kort worden toegelicht komt de index op dit moment in Nederland uit op een substantieel dreigingsniveau van **61.5**. Dat is een minimale stijging ten opzichte van 2016 toen het dreigingsniveau 60.5 was.

Dit cijfer is als volgt opgebouwd:

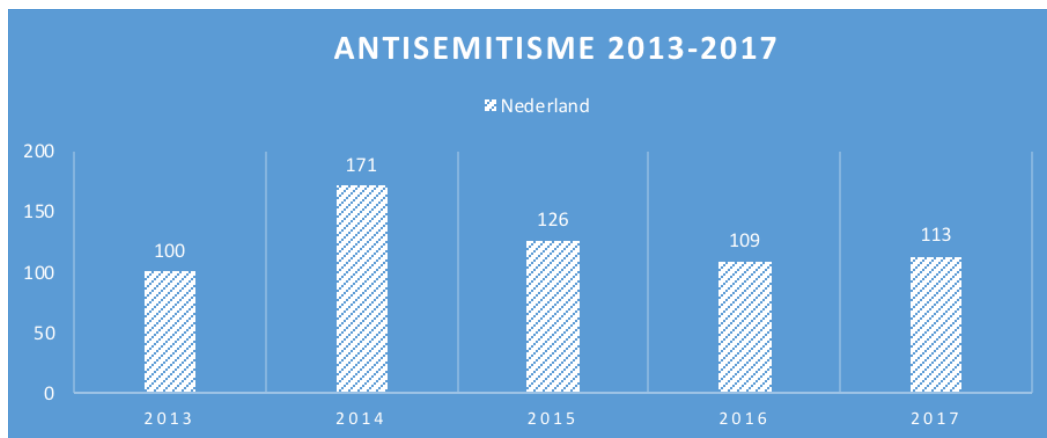
	<u>Waarschijnlijkheid</u>	
1	Incidenten waargenomen door BLEW + terreurdreiging Nederland	9
2	Aanslagen monitor tegen Joodse doelwitten	7,5
3	Antisemitisme	6
4	Dreigingsniveau nationaal	8
5	Relatief beveiligingsniveau ¹	6
	Subtotaal	36,5
	<u>Risico</u>	
1	Menselijke schade Joods doelwit	5,2
2	Materiële schade Joods doelwit	3,2
3	Psychologische schade Joods doelwit	6,6
4	Vertrek Joodse gemeenschap uit Nederland	5
5	Niveau crisis management* Joodse gemeenschap	5
	Subtotaal	25
	WAARSCHIJNLIJKHEID + RISICO =	61,5
	DREIGING	

1. Het relatieve beveiligingsniveau en het niveau crisis management zijn elementen waarbij een omgekeerde telling geldt. D.w.z. een hoog niveau betekent een lage score dus een lagere waarschijnlijkheid of risico en vice versa.

Ontwikkeling dreigingsniveau Joodse gemeenschap in Nederland 2013-2017



Ontwikkeling 'openlijk'² antisemitisme in Nederland 2013-2017 (exc. antisemitische uitingen op het internet)³



2. Met openlijk antisemitisme wordt bedoeld alle antisemitische incidenten die zijn gemeld en geregistreerd.

3. Het CIDI is vanaf 2017 begonnen met het registreren van antisemitische uitingen op het internet. Omdat ze dit in voorgaande jaren niet hebben geregistreerd hebben we de uitingen niet meegenomen in de grafiek.

Analyse dreigingsniveau Joodse gemeenschap

Het aantal mogelijke voorbereidende verdachte handelingen dat BLEW heeft waargenomen in 2017 zijn vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2016.

In deze paragraaf wordt de totstandkoming van de BLEW-index toegelicht en factoren benoemd die niet worden meegenomen in deze index maar wel relevant zijn voor de dreiging.

Verdachte waargenomen handelingen BLEW

Het aantal mogelijke voorbereidende verdachte handelingen die BLEW heeft waargenomen in 2017 zijn vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2016; dit toont aan dat de Joodse gemeenschap ondanks de veralgemenisering van terreur (het treffen van 'toevallige slachtoffers' met bijvoorbeeld aanslagen met bestelbusjes of steekpartijen) nog steeds als doelwit wordt gezien voor terreur en antisemitisme.

Het bovenstaande past in het beeld van talloze jihadististen en jihadistische organisaties die oproepen om Joden over de gehele wereld aan te vallen⁴ en betogen waarom Joden aan de hand van religieuze islamitische bronnen een legitiem doelwit zouden zijn. Joodse doelen worden nog steeds prominent benoemt in jihadistische media; dit neemt toe als het conflict in Israël opblaast.

Stijging antisemitische incidenten

Het CIDI heeft het afgelopen jaar een stijging van het aantal antisemitische incidenten waargenomen in Nederland⁵. Ook onderzoekers van de universiteit van Tel-Aviv hebben een wereldwijde stijging van het aantal antisemitische incidenten waargenomen⁶. 2017 wordt gekarakteriseerd 'als een jaar waarin antisemitisme een niveau van normalisatie en mainstreaming heeft bereikt die sinds de Tweede Wereldoorlog niet is waargenomen', aldus de onderzoekers.

Er is – op fysiek geweld na – een toename van alle vormen van antisemitische incidenten waargenomen. Het gaan dan onder andere om bedreigingen, intimidaties, beledigingen, vandalisme en oproepen tot het uitmoorden van Joden. Deze toename was voornamelijk merkbaar na het besluit van de Amerikaanse president Trump om de Amerikaanse ambassade te verplaatsen van Tel-Aviv naar Jeruzalem. In meerdere Europese steden waren Joodse locaties doelwit van vandalisme. Daarnaast werden Joden op social media en andere kanalen veelvuldig bedreigd. Bij een synagoge in Göteborg werden onder andere Molotovcocktails gegoooid door een groep gemaskerde mannen⁷; in Nederland is de Israëlische restaurant Ha-Carmel aangevallen door een asielzoeker die naar eigen zeggen handelde uit woede over het genoemde besluit van Trump.

4. <https://www.israelnational-news.com/News/News.aspx/241055>

5. <https://www.cidi.nl/cidi-monitor-antisemitische-incidenten-2017-antisemitische-uitingen-rukken-op-politiek-en-internet/>

6. <https://eurojewcong.org/resources/anti-semitism-worldwide-2017-report/>

7. <https://www.rtc.com/news/412611-sweden-synagogue-attacked-molotov-cocktails/>

Maar de stijging in het aantal antisemitische incidenten heeft meerdere, meer structurele oorzaken. De grootste oorzaken zijn de opkomst en groei van extreemrechtse partijen in Europa, de anti-Israël beleid en retoriek van extreem linkse organisaties die zich manifesteert via antisemitische organisaties en individuen en de normalisatie van Jodenhaat in Europese samenlevingen.

Het is belangrijk te benadrukken dat het gaat om een stijging van incidenten die gerapporteerd zijn aan verschillende meldpunten van antisemitisme. Hieruit kan dus niet geconcludeerd worden dat het antisemitisme als geheel is gedaald of gestegen aangezien het niet bekend is of alles wordt gerapporteerd en alleen antisemitisme dat zich openlijk uit wordt gemeten.

Veiligheidsgevoel Joodse gemeenschap

Om een goede analyse te kunnen maken van het dreigingsniveau van de Joodse gemeenschap is het ook van belang te kijken naar de mate waarin Joden in Nederland zich bedreigd voelen, ook wel de subjectieve veiligheid genoemd. Om dat te kunnen te meten zal BLEW binnenkort onderzoeken in hoeverre Joden in Nederland zich veilig voelen en in hoeverre dit gevoel is veranderd in vergelijking met andere jaren. De resultaten van dit onderzoek zullen over een aantal maanden in een ander rapport worden gepubliceerd.

Hierbij alvast enkele opvallende opmerkingen uit het onderzoek:

Toen mijn kind zei: "mama, waarom staan er elke dag mannen met wapens voor de deur? Moest ik toch even slikken, is dit het nieuwe normaal voor Joden?"

Moeder van leerling uit groep 3 Joodse basisschool Rosj Pina.

Als ik ga bidden word ik beveiligd, als ik naar school ga om mijn kinderen op te halen word ik beveiligd, als ik naar een herdenking ga word ik beveiligd, als ik naar een feestje ga word ik beveiligd. Elk joods aspect uit mijn leven staat onlosmakelijk verbonden met beveiligd worden.

Joodse man, 40 jaar

8. <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/2017-eu-terrorism-report-142-failed-foiled-and-completed-attacks-1002-arrests-and-142-victims-died>

9. https://www.nctv.nl/binaries/DTN47%2C%20samenvatting_tcm31-310571.pdf

10. <https://www.nytimes.com/2017/10/17/world/middleeast/isis-syria-raqqa.html>

11. <https://www.aivd.nl/publicaties/jaarverslagen/2018/03/06/jaarverslag-aivd-2017>

12. <https://www.aivd.nl/publicaties/jaarverslagen/2018/03/06/jaarverslag-aivd-2017>

13. <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/241055>

Jihadistische dreiging Nederland

Europa heeft in 2017 te maken gehad met meerdere aanslagen⁸. Deze aanslagen worden grotendeels toegewezen aan jihadistisch terreur. In Nederland heeft er in 2017 geen aanslag plaatsgevonden maar de NCTV acht dat er een reële kans is op een aanslag in Nederland⁹. Het huidige dreigingsniveau vastgesteld door de NCTV is dan ook net zoals vorig jaar substantieel. In 2016 gaven de NCTV en AIVD aan dat de kans op een aanslag groter wordt als het kalifaat uit elkaar valt. Inmiddels is in de zomer 2017 de kalifaat uiteengevallen¹⁰. De AIVD verwacht dat de val van de kalifaat er langzaam aan voor zal zorgen dat er een stijging gaat plaatsvinden van het aantal terugkeerders¹¹. Deze ontwikkeling wordt als zeer gevaarlijk beschouwd omdat terugkeerders door hun verblijf met jihadistische groeperingen ideologisch gehard kunnen zijn tegen het Westen. Daarbij hebben terugkeerders gevechtservaring opgedaan in de oorlogen in Syrie en Irak waardoor ze de kennis en capaciteit hebben om aanslagen te plegen in het land waar ze vandaan komen.

Islamitische Staat is nu vooral bezig om aanhangers en sympathisanten te inspireren tot het plegen van aanslagen om daarmee aan te tonen dat IS nog steeds een grote rol speelt¹². De propaganda die zowel IS als Al-Qaida verspreiden bevatten veelal specifieke dreigingen tegen Joden en Joodse instellingen¹³. Dit toont aan dat Joden een populair doelwit blijven voor jihadistisch terreur. Het is daarbij verontrustend dat er in toenemende mate specifieke bedreigingen tegen Nederlandse Joden worden geuit op sociale media, waarbij het overigens niet altijd duidelijk is of deze bedreigingen afkomstig zijn uit jihadistische hoek.

De afgelopen jaren zijn bijna alle aanslagen op Joodse doelen in het Westen gepleegd door jihadistische terroristen. Dit in combinatie met het feit dat er in Nederland momenteel enkele honderden jihadisten actief zijn zorgt ervoor dat wij de jihadistische dreiging als grootste dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland beschouwen.

Veiligheidsmaatregelen

Vorig jaar hebben we beschreven dat de veiligheidsmaatregelen van verschillende Westerse overheden in 2016 ervoor hebben gezorgd dat de veiligheid van de Joodse gemeenschappen in hun samenlevingen is toegenomen. De meeste van deze veiligheidsmaatregelen waren ook in 2017 van toepassing; het is van het allergrootste belang dat deze maatregelen intact blijven. BLEW is ongelukkig over het besluit om politieposten bij verschillende Joodse instellingen weg te halen, gezien de toegevoegde waarde van de posten voor de veiligheid van de Joodse gemeenschap.

De waarschijnlijkheid en het risico voor een aanslag op een Joods doelwit in Nederland is gestegen

2017 laat meerdere opvallende ontwikkelingen zien: een stijging van het aantal antisemitische incidenten, de val van het kalifaat en groeiende antisemitisme onder extreem linkse en rechtse groeperingen. Deze ontwikkelingen hebben er mede voor gezorgd dat de waarschijnlijkheid en het risico voor een aanslag op een Joods doelwit in Nederland is gestegen.

De Joodse gemeenschap in Nederland blijft een belangrijk doelwit voor terreur en antisemitisme. Joden krijgen nog steeds veel aandacht in jihadistische propaganda en de wereldwijde stijging van antisemitisme laat zien dat Joden bedreigd worden. Bij elke gebeurtenis waarbij Israël uitgebreid in het nieuws worden er voornamelijk op sociale media bedreigingen en antisemitische uitspraken jegens de Joodse gemeenschap. Dit geldt ook voor Nederland.

Hierdoor is het van belang dat de Nederlandse overheid haar Joodse bevolking adequaat blijft beschermen. BLEW juicht het Joods Akkoord dat gesloten werd in Amsterdam in maart 2018 dan ook toe¹⁴. Het toont aan dat de verschillende partijen die het akkoord ondertekend hebben bereid zijn zich in te zetten voor de veiligheid van de Joodse bevolking in Nederland. In de praktijk zal moeten blijken of de intenties in het akkoord ook zullen leiden tot concrete maatregelen die de veiligheid van de Joodse gemeenschap bevorderen en het antisemitisme op een sterke manier zullen bestrijden.

BLEW zet haar expertise en ervaring graag in om in samenwerking met de Nederlandse overheid en alle andere partijen die daar aan willen bijdragen de veiligheid van de Joodse gemeenschap in Nederland te bewerkstelligen.

Het Dreigingsrapport april 2018 'Het dreigingsniveau van de Joodse gemeenschap in Nederland' is een uitgave van de Stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW). BLEW is het adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap in Nederland.

14. <http://www.at5.nl/artikelen/179261/politieke-partijen-tekenen-amsterdam-joods-akkoord>

Toelichting BLEW-index:

WAARSCHIJNLIJKHEID

Potentieel terrorisme tegen Joodse doelwitten 9

De jihadistische terroristische dreiging in Nederland wordt in kaart gebracht en gerangschikt op basis van onderzoek uit openbare bronnen. Daarnaast registreert BLEW het aantal verdachte handelingen in de omgeving van Joodse objecten.

Aanslagen monitor tegen Joodse doelwitten 7,5

Het aantal aanslagen in Europa en de rest van de wereld wordt gemeten en gewogen. De meting geschiedt op basis van een periode van twee jaar. Hierin worden het jaar van de rapportage en het voorgaand jaar meegenomen in de meting. Aanslagen in Europa krijgen een hogere score dan aanslagen die elders hebben plaatsgevonden omdat aanslagen in Europa relevanter zijn voor de Nederlandse Joodse gemeenschap.

Antisemitisme 6,0

De jaarlijkse antisemitisme monitor van het CIDI en de monitor van het MiND omtrent antisemitische incidenten op het internet worden gemeten en gewogen.

Dreigingsniveau nationaal 8,0

Het dreigingsniveau zoals gepubliceerd door de NCTV in haar DTN wordt overgenomen en krijgt een weging.

Relatief beveiligingsniveau 6,0

Deze score is gebaseerd op het idee van de 'zwakste schakel'. Het algehele beveiligingsniveau van de Nederlands Joodse objecten ten opzichte van de objecten in de ons omringende landen wordt gemeten en gewogen.

RISICO

Het risicoprofiel wordt bepaald op basis van de meest waarschijnlijke manier van werken voor een terroristische aanslag in Nederland. Per dreigingsrapport wordt het profiel van de MPMO bepaald. De twee MPMO profielen die we voor dit dreigingsrapport hebben bepaald zijn: MPMO 1, een kort voorbereide aanslag door individuen waarbij mensen en locaties die moeilijk te beveiligen zijn aangevallen worden, waarbij er in korte tijd relatief veel slachtoffers kunnen worden gemaakt en waarbij er meteen veel aandacht is voor de aanslag door de keuze van de locatie/slachtoffers. MPMO 2, een lang voorbereide aanslag door getrainde terroristen die met gebruik van zware wapens zoals bommen en Kalasjnikovs in korte tijd relatief veel slachtoffers maken en waarbij er meteen veel aandacht is voor de aanslag door de keuze van de locatie/slachtoffers. Gezien de afgelopen aanslagen achten we de kans op MPMO 1 groter.

<i>Menselijke schade Joods doelwit</i>	5,2
<i>Materiële schade Joods doelwit</i>	3,2
<i>Psychologische schade Joods doelwit</i>	6,6
<i>Vertrek Joodse gemeenschap uit Nederland</i>	5,0
<i>Niveau crisismanagement* Joodse gemeenschap</i>	5,0



B'LE'W

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland